

BOSNA I HERCEGOVINA



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Agencija za predškolsko,
osnovno i srednje obrazovanje

Агенција за предшколско,
основно и средње образовање

- PRIJEDLOG -

IZVJEŠĆE O RADU

***AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE
ZA 2019. GODINU***

Mostar, 27.01.2019. godine

Broj: 01-33-1-72- /20
Mostar, 27.01.2020. godine

PRIJEDLOG

Na temelju članka 24. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17) i članka 11. Odluke o godišnjem planiranju rada i načinu praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 94/14), Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, p o d n o s i

IZVJEŠĆE O RADU AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE ZA 2019. GODINU

I - UVOD

Agencija je samostalna upravna organizacija osnovana na razini institucija Bosne i Hercegovine, Zakonom o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje („Službeni glasnik BiH“, broj 88/07) i ima svojstvo pravne osobe. Agencija je nadležna za uspostavljanje standarda znanja i ocjenjivanje postignutih rezultata, razvoj zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, i za druge stručne poslove u oblasti standarda znanja i ocjenjivanja kvaliteta koji su određeni posebnim zakonima i drugim propisima. Ustrojstveno je organizirana na način da, uz sjedište Agencije u Mostaru, postoje dvije organizacijske jedinice u Sarajevu i Banja Luci. Svaka jedinica ima specifičan opseg poslova, čijom se sinergijom izvršavaju specifični zadaci u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju.

Tijekom 2019. godine, a u skladu s Programom rada za 2019. godinu, Odjel za izradu Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa (ZJNPP) u predškolskom, osnovnom i srednjem općem obrazovanju, u Mostaru, je djelimično izvršio jedan planirani projekt unutar programa rada.

1.1.1 U programu rada Izrada Zajedničke jezgre cijelovitih razvojnih programa i Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa definirane na ishodima učenja djelimično je urađen projekt Izrade Smjernica u inkluzivnom odgoju i obrazovanju. Razlog nepotpunog izvršenja palniranih aktivnosti je nedostatak finansijskih sredstava. Organiziran je i proveden jedan sastanak međunarodnih eksperata iz šest država u organizaciji CIDRE, kako bi prikupili informacije o stanju u inkluziji u Škotskoj, Irskoj, Francuskoj, Estoniji, Sloveniji i BiH, što nam je poslužilo kao osnova za dalje naše aktivnosti. Nakon toga izabrana su dva stručnjaka koji će voditi ovaj proces i recenzent za dokument. Sa dva stručnjaka, predstavnici APOSO i partnerskom organizacijom Save the Children organiziran je sastanak na kome je utvrđena dinamika rada izrade Smjernica. Osnovana je Radna skupina i održan je prvi seminar s Radnom skupinom i utvrđena metodologija rada i podjeljene su aktivnosti za članove Radne skupine. Od Ministarstva prosvjete i kulture RS-a nismo dobili imenovanje člana Radne skupine, bez dodatnog obrazloženja. Nakon toga održan je sastanak fokus grupe na četiri lokacije kako bi uradili analizu stanju u BIH po pitanju inkluzije. Planirano je održavanje fokus grupe u Banja Luci, ali nismo dobili suglasnost od Ministarstva prosvjete i kulture RS-a. Takoder, problem koji se pojavljuje u realizaciji ovih aktivnosti jeste nedovoljna kapacitiranosti Agencije i stalni problem s finansijskim sredstvima za provedbu projekata, za koje ne postoje dovoljna sredstva iz proračuna Agencije.

Za ove aktivnosti imali smo finansijsku podršku CIDRE i Save the Children u BiH, ali uz nedobivanje suglasnosti Ministarstva prosvjete i kulture RS, nedostatak sredstava zbog privremenog financiranja institucija BiH, je bio razlog što prijekat nije dovršen sukladno planiranom. Rad na projektu se nastavlja u 2020. godini, kada se osiguraju finansijska sredstva.

Drugi specifični cilj, koji provodi Odjel za standarde znanja - učeničkih postignuća i ocjenjivanje rezultata u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, jeste **Razvoj standarda učeničkih postignuća u predškolskom, osnovnom i srednjem općem obrazovanju, koji sadrži tri programa, odnosno sedam projekata.**

2.1.1 Standardi učeničkih postignuća za za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik i matematiku za za III, VI i IX razred osnovne škole i IV razred srednjeg općeg obrazovanja nisu realizovani jer nije bilo financiranja iz budžeta Agencije s obzirom da se cijele godine radilo po Odluci o privremenom finansiranju institucija BiH.

2.1.2 Standardi kvaliteta rada stručnih suradnika- psihologa, logopeda i edukacijskih rehabilitatora, stručnih suradnika u predškolskim ustanovama su urađeni, uz velike finacijske poteškoće s obzirom da se cijele godine radilo po Odluci o privremenom finansiranju institucija BiH. Standardi kvaliteta rada su definisani u suradnji s ekspertima iz navedenih oblasti. Od aktivnosti planiranih za definisanje oblasti za praćenje kvaliteta rada predškolskih ustanova, zbog gore navedenih finansijskih problema, urađen je samo nacrt projekta.

Drugi program je 2.2 sudjelovanje u međunarodnim istraživanjima koji se sastoje od četiri projekta PISA 2018 i PISA 2021, TIMSS 2019, PIRLS 2021.

Agencija je uspjela osigurati sredstva za izradu Izvješća PISA 2018 za BiH od donatora- Fonda otvoreno društvo. Izvještaj je urađen u saradnji sa OECD-om i predstavljen je javnosti 3. prosinca 2019. godine na konferenciji u Parlamentarnoj skupštini BiH. Zahvaljujući tim aktivnostima Agencije, BiH je jedana od sedam zemalja koje su uspjеле uraditi i prezentirati izvještaj na isti dan kada je objavljen i PISA 2018 međunarodni izvještaj u središtu OECD-a u Parizu. Sudionici konferencije su bili ministri i predstavnici nadležnih ministarstava, ambasadori i predstavnici međunarodnih organizacija, predstavnici pedagoški zavoda, univerzitetske zajednice, škola, učenika, roditelja, medija. Tijekom pripreme Izvještaja i njegovog predstavljanja medijska kampanja "Kvalitetno obrazovanje za svako dijete" je imala svoje aktivnosti sa posebnim fokusom na organizaciju Konferencije 3.12. 2019. godine. Nakon toga je realizirana dvodnevna radionica u Banja Luci s ciljem definiranja plana aktivnosti preporuka iz PISA 2018 izvještaja za BiH. Izrada i objava ovog izvješća te realizacija medijske kampanje su dodatna vrijednost Izvješća o radu za 2019.godinu.

U 2019. godini obavljeno je glavno istraživanje TIMSS 2019 u kojem je sudjelovalo oko 6000 učenika iz 178 osnovnih škola, 336 odjeljenja četvrtog razreda u BiH. Obavljeno je bodovanje odgovora učenika na testna pitanja te unos svih podataka iz upitnika i test- knjižica. Baze podataka su u roku dostavljene u IEA, koja organizira ovo testiranje. Za potrebe objavljivanja TIMSS 2019 enciklopedije, popunjeni su formulari koji opisuju obrazove susutave u BiH prema zahtjevima iz IEA. S obzirom da se cijele godine radilo po Odluci o

privremenom finansiranju institucija BiH, radilo se u izuteno teškim uvjetima, uz dodatni angažman uposlenika i veliku pomoć donatora koji su osigurali sredstva za plaćanje vanjskih saradnika.

Sredstva za PIRLS 2021 i PISA 2021 istraživanja nisu bila odobrena aneksom proračuna jer još uvijek nisu potpisani sporazumi, iako je BiH preuzeila obvezu sudjelovanja u tim studijama (na četvrtom Ministarskom sastanku Platforme Zapadnog Balkana za obrazovanje i obuke održanog u svibnju 2015. godine, dogovorena je saradnja i sudjelovanje u međunarodnim procjenama obrazovanja kao što su PISA, PIRLS i TIMSS). U 2019. godini je za oba istraživanja rađeno na uzorkovanju škola. Sve su aktivnosti realizirane, osim uzorka sa PISA 2021 iz RS-a. Prijevodi, adaptacije i lekture kompletног test materijala su urađeni. Osigurana su donatorska sredstva za plaćanje vanjskih saradnika.

Treći program je 2.3 Provedba međunarodnih projekata iz programa ERASMUS+, odnosno projekta eTwinning koji se realizirao u skladu sa usvojenim planom aktivnosti.

U 2019. godini održana je godišnja eTwinning konferencija u BiH, kojom se obilježilo pet godina eTwinning-a u BiH. Sudionici su bili predstavnici međunarodnih organizacija, nadležnih ministarstava, eTwinning ambasadori, aktivni eTwinneri i njihovi učenici. Dodjeljeno je šest Oznaka eTwinning škola za period 2019/2020, što čini ukupno 12 eTwinning škola u BiH. Započeo je proces uključivanja sveučilišnih profesora u eTw aktivnosti, i on se odnosi na tri univerziteta u BiH. Državna služba za podršku je organizovala tri sastanka u saradnji sa nadležnim ministarstvima i pedagoškim zavodima s ciljem promocije eTwinninga i vrednovanja eTwinning aktivnosti kod nastavnika. eTwinning ambasadori su intenzivno radili na promociji ove platforme putem seminara, radionica i webinara. Na međunarodnim eTwinning događajima su učestvovala 23 nastavnika iz cijele BiH. Sve mogućnosti eTwinning platforme se redovno prate te se o čemu se redovito informira putem web stranice Agencije i društvenih mreža te putem biltena na tromjesečnoj razini. Tokom 2019. godine dodijeljeno je 184 Državne oznake kvaliteta, 102 Evropske oznake kvaliteta, a četiri projekta su nominirana za eTwinning Evropsku nagradu. S krajem 2019. godine ukupan broj registrovanih eTwinnera u BiH je bio 1 491 iz 497 odgojno-obrazovnih ustanova, a ukupno je pokrenuto 1 088 eTwinning projekata. Sve aktivnosti su urađene u većem opsegu nego što je bilo planirano.

Područna jedinica Agencije u Banja Luci je za 2019. godinu imala planiran program: *3.1.Unapređenje i podrška procesima osiguranja kvaliteta srednjeg stručnog obrazovanja i obuke i cjeloživotnog učenja.* U okviru ovog programa realizovana su dva projekta sa pet aktivnosti.

3.1.1. Razvoj standarda zanimanja i standarda kvalifikacija i praćenje primjene modularnih NPP-a

3.1.1.1. Razvoj standarda zanimanja/standarda kvalifikacija

Polazna tačka za reformu stručnog obrazovanja i razvoj kvalifikacionog okvira su standardi zanimanja kao polazna osnova za standarde kvalifikacija i razvoj stručnih kurikulumi.

U 2019. godini, uz podršku GIZ-a, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje provela je sve faze razvoja i koordinirala radne grupe koje su razvile standarde zanimanja za zanimanje prerađivač/obrađivač plastičnih masa i obrađivač metala rezanjem u porodici mašinstvo i obrada metala.

Također su, u okviru mreže VET centara jugoistočne Evrope (SEEVET Net), predstavnici Agencije sudjelovali u realizaciji aktivnosti razvoja regionalnih standarda zanimanja.

Poteškoće se ogledaju u nedostatku resursa, prije svega finansijskih sredstava i ljudskih kapaciteta. Dodatne poteškoće predstavlja i nepostojanje strateškog opredjeljenja i konsenzusa o načinu razvoju QF BiH, institucionalnim odgovornostima i nosiocima povezanih aktivnosti.

3.1.1.2. Razvoj IS u SSO - prikupljanje i obrada osnovnih pokazatelja o učenicima i školama za 2018/19. š.g.

U okviru redovnih aktivnosti suradnje sa nadležnim ministarstvima obrazovanja, u 2019. godini, Agencija je izvršila obradu dostavljenih podataka o školama, učenicima i nastavnim planovima koji su osnova za evaluaciju, monitoring i procjenu susutava Srednjeg Strukovnog Obrazovanja u BiH.

Podaci za 2019. godinu dobijeni su od Brčko distrikta BiH i devet kantona/županija u FBiH. Izvršena je priprema za prikupljanje podataka, šifriranje, ažuriranje baza i obrada podataka. Prikupljeni podaci, rezultati obrade i tabelarni pregledi koristiće se za izradu periodičnih izvještaja o školama, učenicima i nastavnim planovima u srednjem stručnom obrazovanju.

Poteškoće u provođenju ovih aktivnosti su, nezadovoljavajući odziv i nedovoljna dostupnost podataka koji se Agenciji dostavljaju/ustupaju, a koji su neophodni za pravovremeno ažuriranje baza i obradu podataka, nedostatak finansijskih sredstava (sredstava za istraživačke i razvojne aktivnosti) i kadrovska nepotpunjenost.

3.1.1.3. Praćenje primjene modularnih NPP

Za prikupljene podatke o školama, učenicima i nastavnim planovima i programima u srednjem stručnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini urađena je redovna godišnja analiza primjene i razvoja modularnih nastavnih planova i programa. Rezultati analize koristiće se za izradu i objavlјivanje periodičnih izvještaja o primjeni modularnih NPP.

Agencija je u okviru aktivnosti ETF Foruma za osiguranje kvaliteta u stručnom obrazovanju i osposobljavanju provela proces mapiranja deset EQAVET pokazatelja namjenjenih za praćenje, evaluaciju i utvrđivanje kvaliteta stručnog obrazovanja.

Poteškoće za proces praćenja modularnih NPP su nedovoljna dostupnost podataka koji se Agenciji dostavljaju/ustupaju.

3.1.2. Međunarodni programi u okviru ERASMUS + programa

3.1.2.1. EAAL- Model osnovnih životnih vještina

U okviru programa Erasmus+, Implementacija EU programa za obrazovanje odraslih koji implementira Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, za projektni period 2017-2019. godina, radilo se na izradi modela osnovnih vještina koje su zasnovane na životnim vještinama.

U okviru projektnih aktivnosti realizovan je jedan planirani radni sastanak sa predstavnicima obrazovnih vlasti, pružateljima usluga obrazovanja odraslih i predstavnicima tržišta rada. Na kraju projektnog ciklusa održana je završna konferencija projekta EAAL. Izrađen je dokument *Obrazovanje odraslih zasnovano na životnim vještinama*.

Koordinatorka projekta EAAL (predstavnica APOSO) je sudjelovala na redovnim sastancima državnih koordinatora zemalja sudionica u projektu, na više međunarodnih konferencija i u aktivnostima umrežavanja i razmjene iskustava u oblasti osnovnih vještina odraslih.

3.1.2.2. EPALE -Aktivnosti NSS za platformu EPALE

U okviri novog ciklusa 2019-2020.godina, Elektronska platforma za obrazovanje odraslih u Evropi (EPALE), NSS tim je u 2019. godini održao tri radionice namjenjene pružateljima usluga obrazovanja u BIH, mudiplikatorima i korisnicima platforme EPALE.

Predstavnici projektnog tima EPALE (predstavnici APOSO) učestvovali su na dva sastanka koordinatora zemalja sudionica (NSS timova), na regionalnoj EPALE konferenciji u Sloveniji i na više međunarodnih konferencija.

Realizovane su sve aktivnosti predviđene planom: aktivnosti koordinacije, administracije platforme, saradnje i podrške korisnicima platforme, aktivnosti promocije projekta EPALE i obrazovanja odraslih. U skladu sa projektnim planom povećan je broj registrovanih korisnika platforme EPALE.

II - IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU AKCIONOG PLANA PREDVIĐENOG GODIŠNJIM PROGRAMOM RADA AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE													
Opći cilj/načela razvijnika: Pametan rast													
Strateški cilj: Razvoj ljudskih resursa													
Srednjoročni cilj: Razvoj kvaliteta predškolskog, osnovnog i srednjeg odgoja i obrazovanja i cjeloživotnog obrazovanja u Bosni i Hercegovini													
Specifični cilj: 1. Razvoj zajedničke jezgre nastavnih planova i programa definirane na ishodima učenja; 2. Kontinuirano praćenje i evaluacija procesa u predškolskom, osnovnom i općem srednjem odgoju i obrazovanju; 3. Kontinuirano praćenje procesa u srednjem strukovnom obrazovanju u svrhu unapređenja kvaliteta i razvoja kvalifikacijskog okvira													
Programi, projekti i aktivnosti	Nosilac aktivnosti (organizaciona jedinica)	Jedinica mjerjenja (% broj ili opisno)	Požaljiva vrijednost (r)	Cijena vrijednost (n=1)	Ostvarena vrijednost na kraju godine (n=1)	Izvor finansiranja (budžet, krediti, donacije, ostalo)	Planirani troškovi	Ostvareni troškovi	Planirani kvartal za provođenje	Kvarali kada je aktivnost provedena	Vrijeme provođenja	Komentar	
1.1 Izrada Zajedničke jezgre cijelovitih razvojnih programa i Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa definirane na ishodima učenja													
1.1.1 Izrada Smjernica za provođenju ishoda učenja u inkluzivnom odgoju i obrazovanju													
1.1.1.1 Održavanje sastanka s međunarodnim ekspertima za inkluziju u organizaciji CIDREE	Odjel za ZNPP	broj	0	1	1	proračun+ donacija	177.000,00	50.000,00	II i III	II i III	Aktivnosti djelomično realizirane zbog nemogućnosti osiguranja suglasnosti svih ministarstava obrazovanju u BiH i nedostatka finansijskih sredstava		
1.1.1.2 Pripremi sastanak s ekspertima-voditeljima procesa izrade Smjernica	Odjel za ZNPP	broj	0	1	1	proračun+ donacija	15.000,00	15.000,00	II i III	II i III			
1.1.1.3 Prvi sastanak Radne skupine za izradu Smjernica	Odjel za ZNPP	broj	0	1	1	proračun+ donacija	16.000,00	16.000,00	II i III	II i III			
1.1.1.4 Održavanje četiri sastanka fokus grupe	Odjel za ZNPP	broj	0	4	4	proračun+ donacija	63.000,00	61.385,00	III	II i III			
2.1. Ustupovanje standarda znanja i ocjenjivanje postignutih rezultata i kvalitete obrazovanja u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju													
2.1.1. Definiranje standarda znanja u osnovnim i srednjem obrazovanju													
2.1.1.1 Aktivnosti na provođenju testiranja u završnom razredu OŠ	PJ Sarajevo	obavljeno testiranje	0	broj učenika i škola iz uzorka	0	nije ih bilo	132.000,00	0,00	I,II,III,IV	–	Planirane aktivnosti nisu realizovane jer nije bilo finansijskih sredstava u budžetu Agencije s obzirom da se cijele godine radilo po Odлуци o privremenom finansiranju institucija BiH.		
2.1.1.2. Provodenje analize dobijenih podataka u svrhu izrade standarda učeničkih postignuća	PJ Sarajevo	broj analiza	0	2	0	nije ih bilo	98.000,00	0,00	III, IV	–			
2.1.2. Razvoj standarda u predškolskom odgoju i obrazovanju	PJ Sarajevo	broj	0	3	3	Proračun	92.000,00	92.000,00	I, II, III	I, II, III	Realizirano prema planu aktivnosti		
2.2. Učešće u međunarodnim istraživanjima													
2.2.1. Međunarodno istraživanje TIMSS 2019 *													
2.2.2.1. Aktivnosti na provođenju glavnog testiranja TIMSS 2019	PJ Sarajevo	obavljeno glavno istraživanje	0	broj škola i učenika iz uzorka	6 000 učenika, 178 škola, 336 odjeljenja 4. razreda	proračun	197.000,00	180.000,00	I, II, III, IV	I, II, III, IV	Realizirani prema planu aktivnosti		
2.2.2. Međunarodno istraživanje PIRLS 2021 *													
2.2.2.1. Aktivnosti na pripremi za provođenju probnog testiranja	PJ Sarajevo	baze podataka i materijali	0/0	13/ 10	13 baza/ 10 materijala	proračun, donator	113.000,00	113.000,00	I, II, III, IV	I, II, III, IV	S obzirom da se radilo po Odлуci o privremenom finansiranju institucija BiH, sredstva za realizaciju PIRLS-a nisu postojala pa je donator odobrio sredstva za realizaciju pripremnih aktivnosti. Sve su aktivnosti realizovane u roku tako se saglasnost o učešću od Ministarstva prospektive i kulture RS čekala 9 mjeseci. Agencija još uvijek čeka saglasnost Predsjedništva BiH za potpisivanje Ugovora o učešću.		
2.2.3. Međunarodna studija PISA 2021													
2.2.3.1. Aktivnosti na pripremi za provođenju probnog testiranja	PJ Sarajevo	baze podataka i materijali	0/0	13/ 10	12 baza/ 10 materijala	Proračun + donator	209.000,00	150.000,00	I, II, III, IV	I, II, III, IV	Iako je zahtjev za odobrenje potpisivanja Ugovora za učešće u PISA 2021 dostavljen Predsjedništvu u januaru 2019, Agencija još uvijek nije dobila odobrenje. Zbog obaveza koje se moraju ispuniti kako želimo učešćovati u planiranim istraživanjima. Agencija je uz pomoć sredstava UNICEF-a realizovala sve aktivnosti na priprem materijala i djelomično uzorka jer Ministarstvo prospektive i kulture RS još uvijek nije postalo potrebne podatke za bazu podataka.		
2.3.2.3. Provđenje međunarodnih projekata iz programa ERASMUS+ **													
2.3.1.1 Provđenje ERASMUS+ projekta eTwinning	PJ Sarajevo	broj registrovanih korisnika	1093; 139; 476	1193; 139; 476	1491;336; 497	Proračun + donator	38.000,00	30.000,00	I, II, III, IV	I, II, III, IV	Realizirano prema planu aktivnosti uz značajno pozitivno odstupanje		
2.3.1.2. Državna, regionalna i međunarodna saradnja i organizacija seminarika i sastanaka	PJ Sarajevo	broj aktivnosti	10	20	25	Proračun + donator	52.500,00	50.998,34	I, II, III, IV	I, II, III, IV			
3.1 Unaprijeđenje i podrška procesima osiguranja kvalitete srednjeg stručnog obrazovanja i obuke i cjeloživotnog učenja													
3.1.1 Razvoj standara zanimanja i standara kvalifikacija i praćenje primjene modularnih NPP-a													
3.1.1.1 Razvoj standara zanimanja i standara kvalifikacija	PJ Banja Luka	broj	19	21	21	proračun	178.000,00	78.000,00	I, II, III, IV	I, II, III, IV			
3.1.1.2. Razvoj IS u SSO- prikupljanje i obrada osnovnih pokazatelja o učenicima i školama za 2018/19.g.s.	PJ Banja Luka	broj	0	1	1	proračun	178.000,00	70.000,00	I, II, III, IV	I, II, III, IV			
3.1.1.3. Praćenje primjene modularnih NPP	PJ Banja Luka	broj	0	1	1	proračun	178.000,00	75.000,00	I, II, III, IV	I, II, III, IV			
3.1.2 Međunarodni programi u okviru ERASMUS + programa													
3.1.2.1 EAAL- Model osnovnih životnih veština	PJ Banja Luka	broj	1	3	3	Donacija	25.060,68	21.052,85	I, II, III, IV	I, II, III, IV			
3.1.2.3. EPALE -Aktivnosti NSS za platformu EPALE	PJ Banja Luka	broj	250	300	300	Donacija	78.000,00	77.721,41	I, II, III, IV	I, II, III, IV			